

ถึงน้ำตกท้ายหมู่บ้าน) ดูก่อนทั้งช่วง และช่วงที่ 7 (บริเวณ
หลังน้ำตกท้ายหมู่บ้านถึงลำคลองงู) เฝ้าระวังและติดตาม
ตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

การฟื้นฟูบริเวณโรงแต่งแร่ ผลการศึกษาประกอบด้วย
2 ประเด็นหลัก คือ (1) กำหนดค่าเป้าหมายในการฟื้นฟู
บริเวณโรงแต่งแร่และพื้นที่ใกล้เคียง โดยใช้ค่าปริมาณ
ตะกั่วพื้นฐานที่ 821 มิลลิกรัม/กิโลกรัม (2) แนวทาง
การฟื้นฟูบริเวณโรงแต่งแร่และพื้นที่ใกล้เคียง บริเวณที่ 1
บ่อเก็บตะกอนหางแร่เดิม และลานกองแร่ ทำการฟื้นฟู
โดยนำดินจากภายนอกมากลบทับ บริเวณที่ 2 กองกากแร่
ที่กระจายบนผิวดินรอบพื้นที่และพื้นที่อื่นที่พบเพิ่มเติม
ทำการฟื้นฟูโดยขุดตักดินออกและนำดินจากภายนอก
มากลบทับ

การจัดทำหลุมฝังกลบแบบปลอดภัย จากการประยุกต์
ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ร่วมกับการพบกับ
ประชาชนในพื้นที่ การสำรวจภาคสนาม และการทบทวน
ผลการศึกษาที่ผ่านมา คพ. ได้เสนอพื้นที่ทางเลือกในการจัดทำ
หลุมฝังกลบฯ 6 แห่ง คือ (1) บริเวณบ้านลั่นถัน บ้านหินดาต
(2) บริเวณเหมืองบ่องามหรือบริเวณใกล้เคียง (3) บริเวณ
บ่อเก็บตะกอนหางแร่จากโรงแต่งแร่ 500 เมตร (4) บริเวณ
บ่อเก็บตะกอนหมายเลข 12 และ 3 เดิม (5) ทางเลือกที่ 3
และ 4 รวมกัน และ (6) กำจัดตะกอน โดยบริษัทรับกำจัด
ซึ่งผลการเปรียบเทียบแนวทางการเลือกพื้นที่ก่อสร้างหลุมฝังกลบ
แบบปลอดภัยที่สุด พบว่า บริเวณบ่อหินผู้ใกล้เหมืองบ่องาม
มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากมีลักษณะทางธรณี
ที่มีความมั่นคงแข็งแรง พื้นที่กว้าง และไม่มีมีอันตรายขนาดใหญ่

ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งถัดไปจะมีการนำเสนอข้อมูลอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับผลการศึกษาเดิม
ของ คพ. ให้สามารถแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบต่อประชาชน
ในพื้นที่ห้วยคลิตี้ให้มากที่สุดต่อไป

ที่ปรึกษา

นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสุนิ ปิยะพันธุ์พงศ์
นายสุวิทย์ ชัตติยวงศ์
นางสาวจงจิตร นีรนนาเมธิกุล
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาวชिरา แสงศรี
เลขาธิการกรม

บรรณาธิการ

นายรังสรรค์ ปิ่นทอง
ผู้อำนวยการ
สำนักจัดการคุณภาพน้ำ

กองบรรณาธิการ

นายชยาวิร หวังเจริญรุ่ง
นายนิชกร คงเพชร
นายมนต์เทพ อัดดีสินทอง
นายอัศดุกลอฟฟาร์ หลีเยาว์
นายพลไกร การดี
นางสาวกมลทิพย์ ประดับธรรม
นายธีรชวิน บุญมี

ผลิตและเผยแพร่โดย

ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2298 2065-9 โทรสาร 0 2298 5374 <http://www.pcd.go.th>

จดหมายข่าว ฟื้นฟูกลิตี้

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2558

- * สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1/2558
- * การประชุมคณะทำงานวิชาการเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูกลิตี้

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ไปรษณีย์สามเสนใน

หักทนาย

กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้จัดทำ จดหมายข่าว “ฟื้นฟูกลิตี้” เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของ คพ. ในการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลิตี้ ตำบลชะแล อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เนื้อหาในฉบับนี้ ประกอบด้วย สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1/2558 และ การประชุมคณะทำงานวิชาการเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบสภาพพื้นที่ ความเสี่ยง และแนวทางการฟื้นฟูที่เหมาะสม

สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1/2558

คพ.ได้ลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ เพื่อประกอบการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าว ครั้งที่ 1/2558 ในระหว่างวันที่ 16 - 23 มีนาคม 2558 โดยได้เก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อม จำนวน 11 จุด (เก็บตัวอย่างน้ำ ตะกอนดินท้องน้ำ สัตว์น้ำ พืชผัก และดิน) ครอบคลุมพื้นที่เหนือโรงแต่งแร่ (จุด DK และ KC1) ใกล้โรงแต่งแร่ (จุด KC2 และ KC2/1) และใต้โรงแต่งแร่ (จุด KC3 - KC8) โดยสามารถสรุปผลการติดตามตรวจสอบได้ดังนี้

คุณภาพน้ำ พบปริมาณตะกั่วทั้งหมดในน้ำอยู่ในช่วง 0.01 - 0.034 มิลลิกรัมต่อลิตร (มก./ล.) โดยคุณภาพน้ำทุกตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งกำหนดไว้ไม่เกิน 0.05 มก./ล.

ตะกอนดินท้องน้ำ พบปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 156 - 47,344 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม (มก./กก.) โดยพบปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงสุดบริเวณจุด KC3 (บริเวณป่าข้ามอูหลังโรงแต่งแร่) ซึ่งมีปริมาณตะกั่ว 47,344 มก./กก. ซึ่ง (ร่าง) มาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเพื่อคุ้มครองสัตว์น้ำดิน และเพื่อคุ้มครองมนุษย์ผ่านห่วงโซ่อาหารกำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 35.8 มก./กก.

ดิน เก็บตัวอย่างดินบริเวณบ้านคลิตี้ จำนวน 8 จุด จำนวน 12 ตัวอย่าง พบปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 30 - 4,953 มก./กก. โดยพบสูงสุดบริเวณจุดเก็บตัวอย่าง KS2 เหนือโรงแต่งแร่ ซึ่งเป็นจุดเก็บตัวอย่างบริเวณห้วยดีกะ (บ้านนายกิตติชัยทองผาภูมิกรีต) มีปริมาณตะกั่ว 4,953 มก./กก. ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและการเกษตรกรรมกำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 400 มก./กก.

พืชผัก เก็บตัวอย่าง จำนวน 8 จุด จำนวน 50 ตัวอย่าง ปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง น้อยกว่า 0.00005 - 2.5941 มก./กก. น้ำหนักเปียก และมีพืชผักจำนวน 5 ตัวอย่าง (บริเวณเหนือโรงแต่งแร่ 3 ตัวอย่าง และบริเวณใกล้โรงแต่งแร่ 2 ตัวอย่าง) มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานอาหารที่มีสารปนเปื้อนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2529) ที่กำหนดให้มีตะกั่วปนเปื้อนไม่เกิน 1 มก./กก. น้ำหนักเปียก พบปริมาณตะกั่วปนเปื้อนสูงสุดใน ผักชีฝรั่ง บริเวณใกล้โรงแต่งแร่ ห่างจากลำห้วยมากกว่า 10 เมตร (บ้านนางอรรณณ แก้วมูล) มีปริมาณตะกั่ว 2.5941 มก./กก. และตัวอย่างพืชผักที่พบเกินมาตรฐานฯ บ่อยครั้งที่สุดคือ กะเพรา จำนวน 3 ตัวอย่าง

สัตว์น้ำ เก็บตัวอย่างสัตว์น้ำรวมทั้งหมด 10 จุด จำนวน 49 ตัวอย่าง ซึ่งมีตัวอย่างสัตว์น้ำประกอบด้วย ปลา กุ้ง หอย และปู ผลการวิเคราะห์หาปริมาณตะกั่วในสัตว์น้ำสรุปได้ดังนี้

ปลา มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วงน้อยกว่า 0.0005 - 9.0063 มก./กก. น้ำหนักเปียก โดยมีค่าเกินมาตรฐานฯ 6 ตัวอย่าง (บริเวณจุด KC3 KC4 KC4/1 KC7 และ KC8) จาก 23 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 26

กุ้ง มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 0.00005 - 1.7292 มก./กก. น้ำหนักเปียก โดยมีค่าเกินมาตรฐานฯ 4 ตัวอย่าง (บริเวณจุด KC2 KC4/1 KC7 และ KC8) จาก 10 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 40

หอย มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 0.03771 - 21.4480 มก./กก. น้ำหนักเปียก โดยมีค่าเกินมาตรฐานฯ

จำนวน 6 ตัวอย่าง (บริเวณจุด KC1 KC2 KC3 KC6 KC7 และ KC8) จาก 7 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 86

ปู มีปริมาณตะกั่วอยู่ในช่วง 0.2624 – 8.1897 มก./กก. น้ำหนักเปียก โดยมีค่าเกินมาตรฐานฯ จำนวน 5 ตัวอย่าง (บริเวณจุด KC2 KC3 KC5 KC7 และ KC8) จาก 9 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 56

สรุป ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ ครั้งที่ 1/2558 ได้ว่า **คุณภาพน้ำ** ทุกตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน สามารถนำมาอุปโภคและบริโภคได้ตามปกติ แต่ต้องผ่านการกรองและต้มฆ่าเชื้อโรคก่อน **พืชผัก** ส่วนใหญ่มีค่าตะกั่วอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอาหารฯ แต่ควรหลีกเลี่ยงการบริโภคพืชผักบางชนิด ได้แก่ กะเพรา ส่วน **ดิน** พบว่ามีการปนเปื้อนทั่วไปเกือบทุกพื้นที่

เนื่องจากพื้นที่บ้านคลิตี้ที่อยู่ในพื้นที่ศักยภาพแร่ตะกั่วโดยธรรมชาติ สำหรับการปนเปื้อนตะกั่วใน **ตะกอนดินท้องน้ำ** ลำห้วยคลิตี้ นั้นพบว่าในบริเวณท้ายโรงแต่งแร่ยังมีปริมาณสูงส่งผลให้พบปริมาณตะกั่วในสัตว์หน้าดิน เช่น กุ้ง ปู และหอยไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานอาหารฯ

การดำเนินงานในระยะต่อไป คพ. ได้กำหนดแผนการดำเนินงานติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณห้วยคลิตี้ ครั้งที่ 2/2558 ในเดือนมิถุนายน 2558 โดยจะเก็บตัวอย่างน้ำ ดิน พืชผัก และสัตว์น้ำ ไปตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ และติดป้ายประชาสัมพันธ์ผลคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากผลการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้วเสร็จ คพ. จะรายงานให้ทราบต่อไป

คณะทำงานวิชาการ เสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้

คณะทำงานวิชาการประชุมเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้ โดยพิจารณาแนวทางการฟื้นฟูพื้นที่บริเวณห้วยคลิตี้ให้มีความเหมาะสมตามหลักวิชาการและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ รวมทั้งการพิจารณาพื้นที่ในการจัดทำหลุมฝังกลบแบบปลอดภัยจากการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

คพ. ได้จัดการประชุมคณะทำงานวิชาการเพื่อเสนอแนะแนวทางการฟื้นฟูห้วยคลิตี้ ครั้งที่ 1/2558 ขึ้น ซึ่งเป็นการระดมความคิดและตัดสินใจในด้านการฟื้นฟูให้มีความเหมาะสมจากคณะทำงานฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาครัฐฯ และภาคประชาชน รวมทั้ง NGO ซึ่งตามแผนการฟื้นฟูห้วยคลิตี้ จะเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ตามผลการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ปรึกษาโครงการกำหนดแนวทางการฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้จากการปนเปื้อนสารตะกั่ว โดยมีแผนการดำเนินงานภายใน 3 ปี ซึ่งมีรายละเอียดผลการศึกษา ดังนี้

การฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ ได้กำหนดแนวทางที่เหมาะสม โดยแบ่งลำห้วยเป็น 7 ช่วง ตามความยาว ซึ่ง คพ. ได้เสนอว่า ช่วงที่ 1 (บริเวณหลังบ้านผู้ใหญ่นิติพลถึงโรงแต่งแร่) ใช้การเผ่าชะล้างและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ช่วงที่ 2 (บริเวณโรงแต่งแร่ถึงป่าข้ามอูย) ดุดตะกอนทั้งช่วงและสร้างฝายเพิ่มเติม ช่วงที่ 3 และช่วงที่ 4 ดุดตะกอนหน้าฝายเดิม (KC4, KC4/1) ช่วงที่ 5 (บริเวณหลังฝาย KC4/1 ถึง โบสถ์คลิตี้ล่าง) สร้างฝายใหม่และดุดตะกอนหน้าฝาย ช่วงที่ 6 (บริเวณท้ายโบสถ์คลิตี้ล่าง